

Na základe plánu práce na 1. polrok 2016 uskutočnila Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) v období marec – apríl 2016 proaktívnu kontrolnú akciu zameranú na dodržiavanie technických požiadaviek a postupov posudzovania zhody u vybraných sortimentných skupín elektrického ručného náradia, konkrétne brúsok, ktoré patria do komodity strojové zariadenia.

Akcia bola zameraná predovšetkým na kontrolu ich skutočných vlastností na vzorkách odobraných náhodne priamo z ponuky trhu, ale súčasne aj na kontrolu správnosti a úplnosti ich značenia, návodov na použitie ako aj kontrolu ES vyhlásení o zhode, ktoré podľa zákona č. 436/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na strojové zariadenia v znení NV SR č. 140/2014 Z. z. (ďalej len „NV SR č. 436/2008 Z. z.“), musia sprevádzať **každé strojové zariadenie**.

Podľa zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 264/1999 Z. z.) elektrické ručné náradie patrí medzi určené výrobky, ktoré predstavujú zvýšené riziko ohrozenia bezpečnosti, zdravia alebo majetku osôb, alebo životného prostredia, na ktorého zmiernenie alebo odstránenie sú stanovené technické požiadavky v technických predpisoch – v NV SR č. 436/2008 Z. z. a v Nariadení vlády SR č. 194/2005 Z. z. o elektromagnetickej kompatibilite v znení Nariadenia vlády SR č. 318/2007 Z. z.. Ich konkretizácia je obsahom príslušných harmonizovaných technických noriem. Určené výrobky sa nesmú uviesť na trh, ak výrobca pred uvedením na trh neposúdil zhodu ich vlastností so stanovenými technickými požiadavkami predpísaným spôsobom, nevydal písomné ES vyhlásenie o zhode a na dôkaz toho ich neoznačil označením CE.

Predmet kontroly

Predmetom kontroly boli **uhlové, priame a vertikálne brúsky** napájané priamo zo siete alebo nabíjateľnými batériami.

Technické požiadavky sú konkretizované v:

NV SR č.436/2008 Z. z.,

STN EN 60745-1 Elektrické ručné náradie. Bezpečnosť. Časť 1: Všeobecné požiadavky,

STN EN 60335-2-3 Elektrické ručné náradie. Bezpečnosť. Časť 2-3: Osobitné požiadavky na brúsky, leštičky a kotúčové šmirgľovačky.

Obsah kontroly

1. Kontrola požiadaviek na označovanie

a) Brúsky napájané **priamo zo siete** musia byť viditeľne, čitateľne a nezmazateľne označené týmito údajmi:

- obchodné meno a adresa výrobcu alebo podľa potreby aj jeho splnomocnenca,
- označenie CE,

- menovitým napätím alebo rozsahom menovitého napätia vo voltoch,
- symbolom označujúcim druh napájania, ak nie je uvedená menovitá frekvencia,
- menovitým príkonom vo wattoch alebo menovitým prúdom v ampéroch,
- označenie série alebo typu,
- menovitým počtom otáčok za minútu,
- „Upozornenie – Noste vždy ochranné okuliare“ alebo symbolom

Symbol na ochranu očí sa môže modifikovať pridaním ďalších osobných prostriedkov ako sú chrániče sluchu, protiprachová maska a pod.

- výrobné číslo, ak existuje,
- rok výroby.

b) Brúsky napájané **z nabíjateľných batérií** musia byť viditeľne, čitateľne a nezmazateľne označené týmito údajmi:

- obchodné meno a adresa výrobcu alebo podľa potreby aj jeho splnomocnenca,
- označenie CE,
- menovitým napätím alebo rozsahom menovitého napätia vo voltoch,
- symbolom zdroja napájania,
- označenie série alebo typu,
- menovitým počtom otáčok za minútu,
- „Upozornenie – Noste vždy ochranné okuliare“ alebo symbolom

Symbol na ochranu očí sa môže modifikovať pridaním ďalších osobných prostriedkov ako sú chrániče sluchu, protiprachová maska a pod.

- výrobné číslo, ak existuje,
- rok výroby.

Odpojitel'né a oddeliteľné batérové bloky sa musia označiť minimálne týmito údajmi:

- obchodným menom alebo identifikačnou značkou výrobcu alebo autorizovaným zástupcom,
- adresou výrobcu alebo krajinou pôvodu,
- menovitým napätím alebo rozsahom menovitého napätia,
- symbolom zdroja napájania,
- modelom alebo typom.

2. *Kontrola ES vyhlásení o zhode*

Každé strojové zariadenie musí byť sprevádzané ES vyhlásením o zhode, ktoré musí byť v úradnom jazyku krajiny použitia (slovenský jazyk) a musí obsahovať informácie podľa prílohy č. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/42/ES o strojových zariadeniach a o zmene a doplnení smernice 95/16/ES.

3. *Kontrola návodov na použitie*

Návod na použitie musí byť úplný, v súlade s NV SR č. 436/2008 Z. z. a v slovenskom jazyku.

4. *Kontrola skutočných vlastností*

Vzhľadom na to, že išlo o proaktívnu akciu zameranú na zistenie aktuálneho stavu v plnení technických požiadaviek v sortimente brúsok na trhu, bol na overenie bezpečnosti a zhody vlastností s technickými požiadavkami náhodne odoberaný väčší súbor ich druhov na základe doterajších poznatkov a skúseností inšpektorov SOI.

Výsledky kontroly

1. **Kontrola na vstupe na jednotný trh Európskej únie**

Pri kontrole dovážaných výrobkov z 3 krajín na vstupe na trh Európskej únie SOI spolupracovala s colnými orgánmi s odvolaním na čl. 27 až 29 Nariadenia EP a Rady č. 765/2008, ktorým sa stanovujú požiadavky akreditácie a dohľadu nad trhom v súvislosti s uvádzaním výrobkov na trh a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 339/93 (ďalej len Nariadenie). Colné orgány za sledované obdobie zaslali inšpektorátom SOI celkom 3 hlásenia. V 2 prípadoch dovezené brúsky spĺňali všetky požiadavky a SOI potvrdila možnosť ich prepustenia do voľného obehu. V jednom prípade boli dovezené brúsky (2 druhy od toho istého dovozcu) bez značenia, návodov na použitie vrátane ES vyhlásení o zhode t. j. nespĺňali požiadavky NV SR č. 436/2008 Z. z., preto bolo vydané stanovisko, že výrobky nemôžu byť prepustené do voľného obehu a uvedené na európsky trh.

2. **Kontrola na národnom trhu**

V sledovanom období vykonala SOI kontroly v 161 predajných jednotkách (ďalej len PJ) v rámci celého Slovenska, z čoho boli 3 dovozcovia a 158 distribútorov. Nedostatky boli zistené v 27 PJ čo predstavuje 16,8%. Celkovo bolo prekontrolovaných 835 druhov brúsok pričom nedostatky boli zistené pri 50 druhoch v celkovej cene 6 554,34 €.

a) *Kontrola označovania*

Pri 12 druhoch z celkového počtu kontrolovaných druhov bolo zistené chýbajúce alebo neúplne označenie na výrobku a to najmä:

- chýbalo označenie výrobcu zariadenia,
- chýbalo označenie série alebo typu,
- chýbal rok výroby zariadenia,
- chýbajúce upozornenie príp. symbol na ochranu očí.

Vo všetkých prípadoch boli brúsky označené značkou CE.

b) *Kontrola ES vyhlásení o zhode*

ES vyhlásenia o zhode boli kontrolované v každom prípade, pričom až 42 druhov strojových zariadení nebolo sprevádzané ES vyhlásením o zhode resp. bolo neúplné a neobsahovalo základné informácie ako dátum vydania ES vyhlásenia o zhode, podpis oprávnenej osoby vydať ES vyhlásenie o zhode v mene výrobcu alebo dokonca, že predmetné ES vyhlásenie o zhode sa nevzťahovalo na daný typ strojového zariadenia.

c) *Kontrola návodov na použitie*

Pri 12 druhoch chýbali návody na použitie prípadne boli neúplné, alebo neboli v kodifikovanej podobe štátneho jazyka. V prípadoch, keď návod na použitie chýbal alebo bol v cudzom jazyku inšpektori uložili opatrenia na zákaz predaja do odstránenia zistených nedostatkov podľa § 6 ods.1 písmena a) bodu 1 zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 128/2002 Z. z.). Ak návody na použitie boli neúplné, chýbali bezpečnostné upozornenia alebo tieto neboli úplné, kontrolovaným osobám bolo umožnené dobrovoľne odstrániť zistené nedostatky s tým, že do doby ich odstránenia nebudú predmetné výrobky ďalej predávať a distribuovať.

d) *Kontrola bezpečnosti a zhody*

Na overenie bezpečnosti a zhody odobrali inšpektori 18 druhov brúsok z ponuky trhu a 1 druh na hraniciach. Z tohto počtu na základe skúšania:

7 druhov vrátane druhu odobraného na hraniciach vyhovelo, t. j. ich vlastnosti boli v zhode so stanovenými technickými požiadavkami.

1 druh predstavoval pre spotrebiteľa **závažné riziko ohrozenia zdravia** a bol nebezpečným výrobkom; išlo o uhlovú brúsku, kde príčinou nebezpečnosti boli nedostatky, ktoré môžu spôsobiť vážne poranenie. Pri skúškach došlo k pokriveniu ochranného krytu pracovného kotúča, čím bola narušená správna funkcia mechanických bezpečnostných zariadení. Súčasne došlo aj k rozbitiu bočnej rukoväte.

Kontrolovanej osobe bol uložený zákaz predaja podľa § 6 ods.1 písmena a) bodu 1 zákona č. 128/2002 Z. z. a podľa § 6 ods. 1 písmena c) citovaného zákona povinnosť oznámiť jeho nebezpečnosť spotrebiteľom a stiahnuť výrobok z trhu. Oznam o nebezpečnom výrobku bol uverejnený na webovej stránke SOI.

11 druhov bolo v nezhode s požiadavkami technických predpisov; z toho pri 6 druhoch bol výrobca so sídlom v EÚ a 5 druhov bolo dovezených z 3 krajín.

Pri 6 druhoch, ktorých výrobca mal sídlo v EÚ, SOI oznámila príslušnému hospodárskemu subjektu s odvolaním na čl. 21 ods. 1 a 2 Nariadenia, že tieto nespĺňajú požiadavky smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/42/ES zo dňa 17. mája 2006 o strojových zariadeniach a o zmene a doplnení smernice 95/16/ES a príslušných noriem.

Reakcie na oznámenia SOI:

- v 4 prípadoch hospodársky subjekt zareagoval a zaslal k zisteným nedostatkom svoje vyjadrenie a opatrenia na ich odstránenie,
- v 1 prípade hospodársky subjekt nezareagoval,
- v 1 prípade SOI navrhované opatrenia na odstránenie nedostatkov subjektom neakceptovala.

Príklady nezhody skúšaných brúsok s požiadavkami technických predpisov:

- náradie nebolo označené menom a adresou výrobcu,
- náradie nebolo označené sériou alebo typom,
- náradie nebolo označené upozornením „noste vždy ochranné okuliare“ resp. symbolom vyjadrujúcim toto upozornenie,
- náradie nebolo označené rokom výroby,
- značka pre triedu II – Nevyhovujúce rozmery značky (<5 mm),
- pri skúške elektrickej pevnosti došlo k prerazu medzi živými časťami (L+N) a kovovou časťou už pri skúšobnom napätí 2400 V, pričom zariadenie musí vydržať 1 min skúšobné napätie 3750 V bez preskoku a prerazu,
- otáčky náradia nesmú prekročiť menovité otáčky pri všetkých podmienkach činnosti - namerané otáčky boli pri troch druhoch väčšie ako požadované normou. (napr. namerané: 11156 min⁻¹ pričom menovité: 11000 min⁻¹),
- pri skúške mechanickej pevnosti došlo k narušeniu funkcie mechanických bezpečnostných zariadení; pri skúške pádom z výšky 1m došlo k miernej deformácii ochranného krytu rezného nástroja. Rezný nástroj po skúške zadieral o ochranný kryt,
- nesprávne rozmery príruby. Konkrétne rozmer C, G a W podľa obrázku 104 v čl.19.104.2 STN EN 60745-2-3. Zistený nedostatok: Nameraný rozmer G je menší ako je požadovaný rozmer: G namerané=0,22mm a G požadované≥1mm.
- chýbajúce inštrukcie a bezpečnostné pokyny v návodoch na použitie ako:
  - „nepoužívajte príslušenstvo, ktoré nie je výslovne skonštruované a odporúčané výrobcom náradia“,
  - „umiestnite šnúru voľne mimo rotujúce príslušenstvo“,

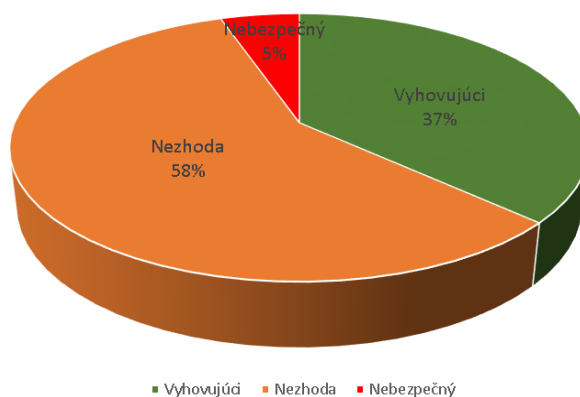
- „neprevádzkujte el. náradie v blízkosti horľavých materiálov“,
- „pravidelne čistite vetracie otvory el. náradia“.

Pri 2 druhoch nezhodných výrobkov zistených u distribútorov inšpektori uložili opatrenia na zákaz ich predaja a distribúcie podľa § 6 ods.1 písmena a) bodu 1 zákona č. 128/2002 Z. z.. V ostatných 7 prípadoch sa kontrolované osoby dobrovoľne zaviazali, že tieto nebudú ďalej predávať a stiahli ich z trhu.

Pri 1 druhu, kedy sa šetrením zistilo, že hospodársky subjekt bol v postavení dovozcu, bolo kontrolovanej osobe uložené ochranné opatrenia podľa § 31 bodu 1 písmena a) zákona č. 264/1999 Z. z. pozastavenie uvádzania určených výrobkov na trh a podľa § 31 bodu 1 písmena c) citovaného zákona povinnosť účinným spôsobom bezodkladne informovať o tomto svojich odberateľov.

1 druh výrobku, u ktorého bola zistená nezhoda s požiadavkami technických predpisov je v štádiu šetrenia.

Grafické znázornenie kvalifikácie brúsok na základe výsledkov ich skúšania

Záver

Cieľom tejto proaktívnej kontroly bolo preveriť aktuálny stav v dodržiavaní technických požiadaviek v sortimentnej skupine brúsok na trhu SR s dôrazom na ich bezpečnosť a zhodu, ale aj správnosti a úplnosti ich označovania, kontroly ES vyhlásení o zhode a návodov na použitie, či sú tieto v slovenskom jazyku a či obsahujú všetky náležitosti.

Kontroly dokumentov a správnosti ich značenia ukázali, že len 6% z celkového počtu nevyhovelo platnému predpisu NV SR č. 436/2008 Z. z.. Napriek tomu je neuspokojivé zistenie, že medzi časté nedostatky (84% z celkového počtu druhov s nedostatkami) patrila neúplnosť ES vyhlásení o zhode, príp. tieto boli vydané dovozcami, čo je v rozpore s NV SR č. 436/2008 Z. z..

Z celkového počtu odobraných druhov brúsok na overenie ich skutočných vlastností skúšaním nevyhovelo až 12 druhov, čo predstavuje 63%. Skutočnosť, že 1 druh z nich predstavoval pre spotrebiteľa závažné riziko ohrozenia zdravia a bol nebezpečným výrobkom, len dokresľuje nepriaznivý postoj výrobcov v tomto sortimente k dodržiavaniu platnej legislatívy, menovite v časti ich vlastností. Z pohľadu účelu použitia brúsok spotrebiteľmi ide o závažné negatívne zistenie, ktoré poukazuje na potrebu v pokračovaní overovania, či vlastnosti, ktoré deklarujú ich výrobcovia, naozaj zodpovedajú skutočnosti.

Pretože výsledky kontrolnej akcie preukázali neuspokojivú úroveň nielen v plnení technických požiadaviek, ale aj iných povinností vyplývajúcich z NV SR č. 436/2008 Z. z., a spolu so stúpajúcou tendenciou pribúdajúcich notifikácií strojových zariadení do systému Rapex, vymedzuje SOI pokračovať v kontrolách týchto výrobkov aj v budúcnosti.

Prijaté opatrenia

1. Zo všetkých kontrol boli spísané inšpekčné záznamy.
2. Pri 51 druhoch prijali kontrolované osoby dobrovoľné opatrenia na odstránenie nedostatkov, pričom sa tieto subjekty zaviazali, že do ich odstránenia nebudú výrobky ďalej predávať a distribuovať.
3. Pri 8 druhoch uložili inšpektori SOI kontrolovanej osobe zákaz predaja a distribúcie podľa § 6 ods. 1 písmena a) zákona č. 128/2002 Z. z. do doby odstránenia zisteného nedostatku.
4. Pri 1 druhu s preukázanou nezhodou bolo kontrolovanej osobe, jeho dovozcovi, uložené ochranné opatrenie podľa § 31 bodu 1 písmena a) zákona č. 264/1999 Z. z. pozastavenie uvádzania určených výrobkov na trh a podľa § 31 bodu 1 písmena c) citovaného zákona povinnosť účinným spôsobom bezodkladne informovať o tomto svojich odberateľov.
5. Na 1 druh, ktorý predstavoval pre spotrebiteľa závažné riziko ohrozenia a zdravia a bol nebezpečným výrobkom, bol kontrolovanej osobe uložený zákaz predaja a distribúcie podľa § 6 ods. 1 písmena a) zákona č. 128/2002 Z. z. a podľa § 6 ods. 1 písm. c) tohto zákona povinnosť oznámiť jeho nebezpečnosť spotrebiteľom a stiahnuť výrobok z trhu.